

כלביא שכן

אסופת מאמרים לימי זיכרון וגאולה

לזכרו של גד יצחק (גדי) עזרא הי"ד

בהוצאת המכון התורני "אור עציון".

וּלְגַד אָמַר בְּרוּךְ מְרַחֵב גָּד

כְּלָבִיא שֶׁכֵּן

וְטָרַף זְרוּעַ אָף קָדְקֵד:

(דברים ל"ג, כ')

בבואנו להוציא ספר לזכרו של חברנו גדי עזרא הי"ד, התלבטנו מה יהיה נושא הספר. לאחר התבוננות בדמותו המיוחדת של גדי, הי"ד, ולאור התבוננות בתקופת הזמן שבה נפל, במלחמתו למען עם ישראל, החלטנו שהספר יעסוק באותם ימים מיוחדים אשר נוספו לנו בדורות האחרונים יום השואה, יום הזיכרון, יום העצמאות ויום ירושלים, וששמו יהיה: "כלביא שכך"

דברים אלו שהינם חלק מברכתו של משה רבינו לפני מותו לשבט גד מבטאים שני פנים, שתי מהויות שונות בעניינו של שבט זה. הפן ראשון, הוא הגבורה הפיזית שהיתה אצל שבט גד, כפירוש הספורנו ושאר פרשנים שם:

"כלביא שכך - ראוי הוא לזאת ההרחבה מפני שהוא שוכן כמו אריה לאכול את סביביו"

(ספורנו דברים ל"ג, כ').

גבורה פיזית זו באה לידי ביטוי לאורך כל ימי חיי השבט הזה שהוא מהשבטים החלוצים שעברו לפני עם ישראל בכניסתם לארץ, והוא השבט הלוחם העיקרי של אותם חלוצים כפי פירוש הרמב"ן שם:

"ואפשר גם כן כי לקחו בני גד יותר מבני ראובן, כי היו גיבורים ונתן להם כל הספר, והערים אשר בנו רבות מאשר לראובן"

(רמב"ן, שם).

והפן השני, הוא הגבורה הרוחנית שבאה לידי ביטוי בקבלה של השבט על עצמו משימות שמצד הדין הוא איננו מחויב אליהם כראשי התיבות של שמו "גומל דלים". והפנים הללו אינם סותרים זה את זה כי אם משלימים אחד את השני וכשהם מופיעים יחד הם מביאים לידי ביטוי את מידת גבורה בהופעה השלמה, והמלאה ביותר שלה. וכך כותב הכלי יקר במקום:

"ולגד אמר ברוך מרחיב גד - לפי שאמר בסמוך 'צדקת ה' עשה' (דברים ל"ג, כ"א) ולעושה צדקה שייך לשון גד גו"מל ד"לים והקב"ה מרחיב לו כהנה וכהנה פי שנים כפלים, ובזכות זה 'כלביא שכך' וטרף זרוע אף קדקודי' כארז"ל 'כל העוסק בתורה ובג"ח אויבים נופלים לפניו חללים' (ביק י"ז, ע"א). ועדיין לא פירש מה הצדקה שעשה גד, ע"כ אמר 'ירא ראשית לוי' (שם), כי הוא בעצמו ראה

לפסוק על עצמו, מה שלא היה מחויב לעשותו מצד הדין, ומהו שפסק על עצמו - 'יורא ראשית לוי' כי פסק על עצמו לצאת בראש החלוץ, כי סמך על זכות שבחלקו נקבר מחקק, שתהיה ארצו יושבת בהשקט ובמנוחה כל זמן שיהיו המה במלחמה, 'ויתא ראשי עם' (שם), בראש החלוץ כי בזה עשה צדקת ה' כמו שהקב"ה עשה צדקה זו עם ישראל, שנאמר 'וה' הולך לפניו יומם' (שמות י"ג, כ"א) כך גם המה עשו צדקה זו. אבל, 'ומשפטיו עם ישראל' (דברים ל"ג, כ"א), כי כפי שורש המשפט לא היו צריכין לילך כ"א עם ישראל בשוה, ועל צד הצדקה קבלו עליהם לצאת בראש החלוץ"

שבט גד המקבל על עצמו לצאת בראש הלוחמים, ועושה זאת, זוכה גם לטמון בחלקו את משה רבינו אבי הנביאים. וגם להביא לידי ביטוי בצורה המלאה ביותר את מאמר חז"ל:

"ואמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב: 'אחרי ה' אלהיכם תלכו' (דברים י"ג, ה')? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכניה? והלא כבר נאמר: 'כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא' (דברים ד', כ"ד)! אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה..."

(סוטה י"ד, ע"א)

ובהתבוננות בדמותו של גדי הי"ד אנו מוצאים את שני הפנים הללו הגבורה הפיזית, בלחימה הבלתי פוסקת כנגד המרצחים, יחד עם הגדוד שלו, גדוד 51 בגולני. והגבורה הרוחנית של לקיחת משימות שונות ומגוונות מעבר למה שהיה מחויב. אם זה בסניף בני"ע בבת ים, אם בשיבה התיכונית 'אדר"ת', אם בשיבה הגבוהה 'אור עציון', אם בכל מקום שבו הלך - דמותו תמיד בלטה בגבורתה המלאה, שבאה לידי ביטוי בשני המובנים הללו.

וכן ביחסו לתורה שאותה אהב ובה עסק כל ימי חייו, עד כדי כך שכאשר נפל, על בגדיו נמצא ספר "אורות התשובה" במהדורת כיס, אשר היה עמו לא רק בשירותו הצבאי, אלא בכל מקום אשר הלך, ע"מ שיוכל ללמוד בכל מקום ובכל שעה.

הימים בהם בחרנו לעסוק בספר זה מבטאים, גם הם את שני הפנים של הגבורות הללו. כל יום מימים אלו הוציא לפועל בעם ישראל גם את הגבורה הפיזית וגם את הגבורה הרוחנית. כמו כן, העיסוק בימים האלו, כך נראה, מסמל את גדי בצורה הכי נכונה והכי אמיתית, שכן הוא חי את הימים הללו בחיות מיוחדת, והיה מוכן לוותר על הכל, רק על מנת שעם ישראל יוכל לשבת בהשקט ובבטחה בארצו. וכל זה מתוך תחושת שליחות עמוקה. ומתוך תחושת השליחות האינסופית הזו יצא לחלץ חייל שנפגע סמוך אליו, ושם נפל מירי של צלף בודד.

גדי, עוד בחייו ועל אחת כמה וכמה במותו, גילם את הגבורה המיוחדת של עם ישראל, גבורה המתבטאת במסירות נפש אמיתית

למען תיקון העולם, גבורה שיש בכוחה לחבר חיי עולם עם חיי שעה, להעלות את החול לקודש ולחבר עליונים ותחתונים. גבורה זו שסופה לנצח, בשני מובניה של מילה זו (עולת ראייה ח"א, עמי' רל"ג, ד"ה "והנצח זו ירושלים"), את אויבינו הקמים עלינו לכלותנו. גבורה זו באה לידי ביטוי בפעולותיו הרבות למען עם ישראל, ארצו ותורתו והכל למען קירוב הימים אשר עליהם נכתב במדרש:

"כיון שראה אותו יעקב אמר 'לישועתך קויתי ה'" (בראשית מ"ט, י"ח)
אין זה מביא את הגאולה אלא מגד שנאמר 'גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב' (שם, י"ט) לאותו שהוא בא בעקב 'הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא' (מלאכי ג', כ"ג), שהוא משבט גד לכך נאמר 'והוא יגוד עקב'."

(בראשית רבה צ"ט, י"א).

* *
*

השתדלנו מאד לבקש מכותבים מכל קצוות הקשת התורנית לכתוב לספר בגלל שלדעתנו אישיותו של גדי היתה כלל ישראלית. בנוסף, זכינו בספר זה לפרסם שוב את המאמר "לתעודת ישראל ולאומיותו", שנכתב על ידי **מון הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל** מרא דארעא דישראל, ופורסם לפני למעלה ממאה שנה בעלון "הפלס". מאמרו של הרב קוק זצ"ל פורסם כבר פעמיים. ראשית, ע"י הרב י.ל. מימון זצ"ל בקובץ "אזכרה", ושנית, ע"י הרב משה צוריאל שליט"א ב"אוצרות הראייה". לאחר קריאת המאמר בשני המקומות הנ"ל, גילינו כי נפלו בו שיבושים רבים, כולל קטעים שלמים שנשמטו! לכן החלטנו לפרסם את המאמר בשלמותו, לראשונה מאז פרסומו המקורי, על ידי פרסומו כפי שפורסם בעלון "הפלס" בשנת תרס"א. תודתנו לספריית הרמב"ם בתל-אביב, על שאפשרו לנו להשתמש בגליון "הפלס" שבו נתפרסם המאמר בראשונה.

כאן המקום להודות למספר אנשים שללא עזרתם הספר לא היה יוצא לאור:

ראשית, למשפחת עזרא היקרה שלא חסכה מזמנה והקדישה לנו את מירב המאמצים ע"מ שהספר יצא לאור.

לישיבת "אור עציון" בראשות מו"ר הרב חיים דרוקמן שליט"א ולמנהלה ר' דוד אליאב הי"ו וכן למכון התורני של הישיבה בראשות הרב שלום קליין שליט"א ובהנהלת הרב משה יניב.

לאנשים שעזרו בהשגת המאמרים: יהודה מסינגר, יהודה פרוינד, ליאור ומיכל סער, מיכל בן שבת, צחי מגניזי, קובי דניאלי, ארז בחכמה, נתי מסורי, אלחנן שטיגליץ, יאיר מירון.
למקלידים: רועי יוספוב, שלום בוכהלטר, מוטי שפרבר, יוני גינזבורג-גלאור, אהד שמרלינג, ישראל גרינפלד, צביקה שטרן, משה לינדנר, חננאל גמליאל, אבי קליין, מוטי גבאי, נוריאל שמחי, מתן פרסה.
למגייהים: אראל סבתו, צביקה אוסטרבך, אריאל כהן, משה הרשקו, יוסי אברגיל ודורון שחר.
לעוזרים בחלק הזיכרון: חגי טאוב, עודד שפיצר, אבי אהרון, חיים שורץ.

וכן לכל מי שעזר וטרח בהוצאת הספר לאור.
ונסיים בתפילה ישנה נושנה:

”בְּלֵעַ הַמִּוֹת לְנִצַּח וּמַחַה אֲדֹנָי יְהוִה דְּמַעָּה מֵעַל כָּל
פְּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְהוִה דְּבַר:
וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קוֹיֵנוּ לוֹ וְיִוְשִׁיעֵנוּ זֶה
יְהוִה קוֹיֵנוּ לוֹ נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ”

(ישעיה כ"ה, ח'–ט').

אדר ב' התשס"ג

המערכת.